

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ผลการดำเนินงานของกิจการ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ส่วนที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษา

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ผลการดำเนินงานของกิจการ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ผลการดำเนินงานของกิจการ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชี

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

แนวคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการ

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี

แนวทางการศึกษาในครั้งนี้ มีที่มาจากการศึกษาแนวคิดทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ซึ่งเป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อประมวลผลของข้อมูลทางการบัญชี มีผู้ให้คำจำกัดความและประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีไว้ ดังนี้

2.1.1.1 ความหมาย

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ความหมายของระบบสารสนเทศ และระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) ความหมายของระบบสารสนเทศ

บุญศิริ สุวรรณเพชร (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดของคนที่ ข้อมูลและวิธีการ ซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในการจัดการ สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การนำเอาสารสนเทศที่ได้นำไปใช้ ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การควบคุม เป็นต้น

2) ความหมายของระบบสารสนเทศทางการบัญชี

วิชณีพร เสรษฐสัถโก (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบที่พัฒนาขึ้นมาในกิจการ โดยมีการใช้ทรัพยากรบุคคล คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ รอบข้าง เช่น จอภาพ เครื่องพิมพ์ เพื่อทำหน้าที่หลักในการบันทึกข้อมูลประมวลผล และจัดทำ สารสนเทศทางการบัญชีเสนอให้แก่ผู้ใช้ภายในและผู้ใช้ภายนอกกิจการในระบบสารสนเทศ ทางการบัญชีอาจใช้คนจัดเก็บบันทึกข้อมูล ประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีโดยไม่ ใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์รอบข้าง รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

อุทัยวรรณ จรุงวิภู (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อแปลง หรือประมวลข้อมูลทางการเงิน ให้เป็นสารสนเทศที่มี ประโยชน์ในการตัดสินใจต่อผู้ใช้ คือบุคคลภายในและภายนอกองค์กร

แน่งน้อย ใจอ่อนนุ่ม (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบการเก็บรวบรวมทรัพยากรขององค์กร เช่น อุปกรณ์หรือทรัพยากรอย่างอื่น โดย ได้รับการออกแบบให้มีการประมวลผลข้อมูลทางการเงินออกมาเป็นสารสนเทศ สารสนเทศ ดังกล่าวนี้นี้ได้มีการใช้อย่างกว้างขวางในหมู่ผู้บริหาร ซึ่งต้องมีการตัดสินใจ และระบบสารสนเทศ ทางการบัญชีที่กล่าวถึงนี้อาจเป็นไปได้ทั้งระบบบัญชีที่ทำด้วยมือและระบบบัญชีที่ประมวลผลด้วย คอมพิวเตอร์

จากความหมายข้างต้น ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อนำข้อมูลทางการบัญชีไปผ่านกระบวนการประมวลผลแล้ว นำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใช้ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถ ช่วยลดขั้นตอนที่ซับซ้อนของบัญชี นำเสนอต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2.1.1.2 ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีต่อองค์กร (วิชนิพร เศรษฐศักดิ์โก, 2543)

1) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี สามารถปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการบริหาร โดยการเพิ่มคุณภาพ การลดต้นทุน หรือการเพิ่มรูปแบบได้ตามต้องการ เช่น ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถวัดการทำงานของเครื่องจักร ดังนั้น ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ผิดปกติ ฝ่ายปฏิบัติการสามารถสังเกตได้โดยทันที

2) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าบริษัทแห่งหนึ่งในกระบวนการผลิต แนวการประกอบชิ้นส่วนของเครื่องจักรในโรงงานล่าช้า เนื่องจากฝ่ายผลิตมีวัตถุดิบไม่เพียงพอ ทั้งๆที่ใน โกดังมีพื้นที่เหลือมากในการจัดเก็บระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถช่วยจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเกี่ยวกับปริมาณวัตถุดิบในมือ และการสั่งซื้อวัตถุดิบโดยอัตโนมัติเมื่อวัตถุดิบคงเหลือในปริมาณที่ต้องการสั่งซื้อ

3) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยในการจัดหาระบบสารสนเทศได้ทันเวลาและเชื่อถือได้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีผลิตภัณฑ์กว่า 100 ชนิด ในแต่ละวันจะทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับยอดขายของสินค้าแต่ละชนิด สินค้าใดถ้ามียอดขายต่ำ ผู้บริหารจะทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ซึ่งอาจทำการผลิตต่อ โดยทำการปรับปรุงคุณภาพ หรือหยุดทำการผลิต

4) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ช่วยทำให้บริษัทได้เปรียบในการแข่งขัน ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ไฟร์วอเตอร์เฮ้าส์โฮลดิ้ง จำกัด ทำการพัฒนาระบบที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการแบ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ระบบจะเก็บข้อมูลพื้นฐานต่างๆของลูกค้าโดยแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ซึ่งจะช่วยในการทำงานครั้งต่อไปได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะในข้อมูลพื้นฐานนั้น จะรวบรวมปัญหาต่างๆจากกรณีศึกษาที่ผ่านมาและแนวทางแก้ไข

5) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยปรับปรุงการติดต่อสื่อสาร ยกตัวอย่างเช่น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษีอากรทางบริษัทตรวจสอบจะแจ้งให้ลูกค้าทราบโดยใช้ระบบเครือข่าย

6) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ ยกตัวอย่างเช่น การเก็บข้อมูลทางภาษีอากร เมื่อเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับภาษีอากรเข้าไปค้นหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้

2.1.2 ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing Theory)

ทฤษฎีประมวลผลสารสนเทศ หรือทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการ ประมวลผลข้อมูล เป็นทฤษฎีที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ โดยให้ความสนใจ

เกี่ยวกับการทำงานของสมอง ทฤษฎีนี้เริ่มได้รับความนิยมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 จวบจนปัจจุบัน โดย มีผู้เรียกชื่อในภาษาไทยหลายชื่อ ได้แก่ ทฤษฎีประมวลสารข้อมูลข่าวสาร ทฤษฎีประมวล สารสนเทศ ในที่นี้จะใช้เรียกว่า ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการทำงานของ สมองมีความคล้ายคลึงกับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ Klausmeier (1985 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2545) ได้อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์โดยเปรียบเทียบการทำงานของคอมพิวเตอร์กับการ ทำงานของสมอง ซึ่งมีการทำงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) การรับรู้ โดยผ่านทางอุปกรณ์หรือเครื่องรับข้อมูล
- 2) การเข้ารหัส โดยอาศัยชุดคำสั่งหรือซอฟต์แวร์
- 3) การส่งข้อมูลออก โดยผ่านทางอุปกรณ์

การประมวลผลข้อมูล เริ่มต้นจากการที่มนุษย์รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัส สิ่งเร้าที่ เข้ามาจะได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งดำรงคงอยู่ในระยะเวลาจำกัดมาก แต่บุคคลมี ความสามารถในการจำระยะสั้นที่จำกัด ในการทำงานที่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลไว้ใช้ในภายหลัง อาจ จำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยจำ เช่น การจัดกลุ่มคำ หรือการท่องซ้ำๆ กันหลายครั้ง ซึ่งจะ สามารถช่วยให้จดจำสิ่งนั้นไว้ใช้งาน และเพื่อนำไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว เปรียบได้กับการเก็บ ข้อมูลของคอมพิวเตอร์ไว้ในภายหลัง สามารถทำได้โดยข้อมูลนั้นจำเป็นต้องได้รับการประมวล และเปลี่ยนรูปโดยการเข้ารหัส บุคคลจะสามารถเรียกข้อมูลต่างๆ ออกมาใช้งานได้ ซึ่งในการเรียก ข้อมูลออกมาใช้ บุคคลจำเป็นต้องถอดรหัสข้อมูล จากความจำระยะยาวนั้น

เนื่องจากการประมวลสารสนเทศของสมองได้รับการควบคุมโดยหน่วยบริหารควบคุม ประมวลสารสนเทศ (Executive Control of Information Processing) อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเปรียบได้กับ โปรแกรมประมวลผลสารสนเทศซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้น การที่บุคคลรู้จัก เรียนรู้และรู้จักบริหารควบคุมกระบวนการคิดของตน จะสามารถทำให้บุคคลนั้นสามารถสั่งงานให้ สมองกระทำการต่างๆ อันจะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ กระบวนการคิด ของมนุษย์เปรียบได้กับการประมวลผลสารสนเทศของเครื่องคอมพิวเตอร์ หากองค์กรสามารถ จัดการกระบวนการประมวลผลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศนั้น จะทำให้สารสนเทศที่ได้นั้นเป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ระบบสารสนเทศที่ได้นั้นต้อง มีความเหมาะสมกับองค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรมีความต้องการสารสนเทศไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับ เป้าหมายขององค์กรและขึ้นอยู่กับลักษณะการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการที่ได้รับ สารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ เช่น ได้รับสารสนเทศมากเกินไป สารสนเทศไม่อยู่ในรูปแบบ ที่ต้องการ และสารสนเทศไม่ได้รับในเวลาที่ต้องการ เป็นต้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจที่มี

ประสิทธิภาพ และในที่สุดจะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเสียหายได้ เนื่องจากการประมวลผลสารสนเทศ เป็นองค์ประกอบหลักของโครงสร้างองค์กร

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชี

สำหรับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีในการศึกษาครั้งนี้ คือ ระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อประมวลผลข้อมูลทางการบัญชีให้เป็นรูปธรรมและเป็นทางการ เพื่อนำมาประกอบในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ จะแบ่งออกเป็น 4 มิติ ที่ใช้ในการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ขอบเขต (Scope) การรวบรวมข้อมูล (Aggregation) การบูรณาการ (Integration) และความเหมาะสมกับเวลา (Timeliness) (Ismail and King, 2005)

- 1) ขอบเขต (Scope) หมายถึง ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ข้อมูลที่เป็นรูปธรรม และข้อมูลที่สามารถประเมินเหตุการณ์ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- 2) การรวบรวมข้อมูล (Aggregation) หมายถึง รูปแบบการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การให้ข้อมูลดิบไปจนถึงการรวบรวมข้อมูล ในแต่ละช่วงเวลาหรือประเด็นที่สนใจ
- 3) การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานงานของส่วนต่างๆภายในองค์กร
- 4) ความเหมาะสมกับเวลา (Timeliness) หมายถึง การให้ข้อมูลตามที่ร้องขอไปและความถี่ ของการรายงานข้อมูลที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

จากการศึกษาในอดีต Cragg et al. (2002) พบว่า ทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) มีความสำคัญมาก เมื่อการวัดผลการดำเนินงานถูกนำมาเชื่อมโยงในการศึกษา เนื่องจากทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) กล่าวว่า ความเหมาะสมของแผนการดำเนินงานของแต่ละองค์กรขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้นๆ ดังนั้นการที่องค์กรนำมาประยุกต์ใช้จะต้องมีการพิจารณาว่าจะนำมาใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจได้อย่างไร โดยต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการที่จำเป็นขององค์กรและขนาดลักษณะของการดำเนินธุรกิจ โดยกระบวนการต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงความต้องการของผู้ประกอบการว่าต้องการอะไร และควรได้รับการตอบสนองอย่างไร เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และควรกำหนดให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายขององค์กร เพื่อให้องค์กรอยู่รอดอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว (Surinder, 2009: ออนไลน์) เนื่องจาก ทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในทุกระดับขององค์กร สำหรับการนำมาใช้กับระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรเลือกระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานให้มากที่สุด เพื่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด เนื่องจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการดำเนินงานธุรกิจ ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสามารถลงทุนได้ในระดับที่จำกัด

ดังนั้น ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเอาทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) มาใช้วัดความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชี และนำมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยใช้คุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชีทั้ง 19 ข้อ ซึ่งพัฒนาโดย Chenhall and Morris (1986 อ้างถึงใน Ismail and King, 2006) และเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการประมวลผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่แบ่งออกเป็น 4 มิติ ตามแนวคิดของ Ismail and King (2005) ที่ได้กล่าวมาแล้ว

คุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชี 19 ข้อซึ่งพัฒนาโดย Chenhall and Morris (1986 อ้างถึงใน Ismail and King, 2006) ประกอบด้วย

- 1) เหตุการณ์ในอนาคต (Future Event) หมายถึง ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต ได้แก่ แนวโน้มในอนาคตของ ยอดขาย กำไร ค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสด
- 2) ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ (Non-Economic Information) ได้แก่ ความพึงพอใจของลูกค้า ทักษะคติของพนักงาน ทักษะคติของหน่วยงานราชการและผู้บริโภค ความรุนแรงด้านการแข่งขัน
- 3) ปัจจัยภายนอก (External) ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
- 4) ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Non-Finance Information That Relate to Production) ได้แก่ อัตราการผลิต ระดับของเศษวัสดุ ประสิทธิภาพของเครื่องจักร
- 5) ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตลาด (Non-Finance Information That Relate to Market) ได้แก่ ขนาดของตลาด หุนที่เพิ่มขึ้น
- 6) รายงานระดับส่วน (Section Reports) หมายถึง ข้อมูลที่รายงาน โดยส่วนต่างๆในองค์กร ได้แก่ จากฝ่ายผลิตและการตลาด ฝ่ายขาย ศูนย์กำไรหรือต้นทุน
- 7) รายงานตามเวลา (Temporal Reports) หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลกระทบของเหตุการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ รายงานประจำปี ไตรมาส หรือเดือน แนวโน้มต่างๆ การเปรียบเทียบ
- 8) ผลของเหตุการณ์ที่มีต่อการดำเนินงาน (Effects of Events on Function) หมายถึง ข้อมูลที่ประมวลเพื่อให้เห็นถึงอิทธิพลของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีต่อการดำเนินงาน ได้แก่ การตลาด หรือการผลิต ที่มีการเกี่ยวเนื่องกับงานหรือกิจกรรมบางอย่าง

9) รูปแบบการตัดสินใจ (Decisional Models) หมายถึง รูปแบบของข้อมูลสำหรับเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ในรูปแบบการตัดสินใจ ได้แก่ การวิเคราะห์ส่วนลดกระแสเงินสด การวิเคราะห์รายได้ขั้นต่ำ การวิเคราะห์สินค้าน่าซื้อ การวิเคราะห์ต้นทุน การวิเคราะห์นโยบายสินเชื่อ

10) การวิเคราะห์ความน่าจะเป็น (What-If Analysis) หมายถึง รูปแบบของข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำมาวิเคราะห์เหตุการณ์ที่น่าจะเป็นแบบเงื่อนไข เช่น จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้น

11) รายงานสรุปส่วนงาน (Summary Reports-Sections) หมายถึง ข้อมูลด้านผลการดำเนินงานของส่วนต่างๆ ในองค์กรที่ประกอบเป็นรายงานสรุป ได้แก่ กำไร ต้นทุน รายงานรายได้รวมของส่วนงาน

12) รายงานสรุปขององค์กร (Summary Reports-Organization) หมายถึง ข้อมูลของผลการดำเนินงานทั้งองค์กร ได้แก่ กำไร ต้นทุน รายงานรายได้รวมขององค์กร

13) การปฏิสัมพันธ์ของส่วนย่อย (Sub-Unit Interaction) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อทั้งองค์กร และอิทธิพลของการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบอื่นๆ

14) เป้าหมายที่เที่ยงตรง (Precise Targets) ของกิจกรรมของทุกภาคส่วนในองค์กร

15) ผลกระทบต่อองค์กร (Organization Effect) หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อผลการดำเนินงานทั้งหมดขององค์กร

16) ความรวดเร็วของการรายงาน (Speed of Reporting) หมายถึง ข้อมูลที่ขอไปสามารถได้รับทันที

17) การได้รับข้อมูลอัตโนมัติ (Automatic Receipt) หมายถึง การส่งข้อมูลเข้าไปในระบบสารสนเทศโดยอัตโนมัติ หรือในทันทีที่มีการประมวลข้อมูลเสร็จ

18) ความถี่ของการรายงาน (Frequency of Reporting) หมายถึง การรายงานอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบของรายงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือน

19) การรายงานทันที (Immediate Reporting) หมายถึง การไม่ประวิงเวลาการรายงานในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

สำหรับแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ วัตถุประสงค์และความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความสามารถในการประมวลผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของคุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชีทั้ง 19 ข้อ และเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงาน

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ

หมายถึง ความสามารถขององค์กรที่จะให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2543)

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินของ อำนาจ ชีระวานิช (2544) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์กร เป็นผลลัพธ์อันสืบเนื่องมาจากกลยุทธ์และการดำเนินงาน ดังนั้นผลลัพธ์ทางการเงินควรจะเป็นดัชนีวัดความสำเร็จทั้งในปัจจุบันและแสดงถึงแนวโน้มในอนาคตด้วย ซึ่งปัจจัยที่ใช้วัดความสำเร็จทางการเงินแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ การเติบโตของรายรับ การลดต้นทุน และการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์

- 1) การเติบโตของรายรับ ความสำเร็จทางการเงินควรต้องเกิดจากการเติบโตของยอดขาย เนื่องจากเป้าหมายของทุกองค์กร คือ การอยู่รอดได้และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง
- 2) การลดต้นทุน ความสามารถในการลดต้นทุนจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความได้เปรียบในเชิงแข่งขันและผลกำไรในอนาคตของกิจการ ซึ่งอาจวัดจากอัตรการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย กำไรขั้นต้น เป็นต้น
- 3) การใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ วัดจากอัตราส่วนประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เช่น ยอดขายต่อสินทรัพย์ กำไรต่อสินทรัพย์ เป็นต้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เจ้าของ/ผู้ถือหุ้นให้ความสนใจแก่ความสามารถในการหาผลกำไรของกิจการ อาทิเช่น อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย กำไรต่อส่วนของเจ้าของ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้จะใช้การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินตามแนวคิดของ อำนาจ ชีระวานิช (2544)

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยส่วนใหญ่มีหลายแนวคิด แต่สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ใช้เกณฑ์การวัดโดยอิงตามเกณฑ์การของ บุญชม ศรีสะอาด (2543) โดยนำการกำหนดมาตรการวัดระดับอัตราส่วนเข้ามาใช้ ซึ่งเป็นระดับที่สามารถกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งที่ต้องการวัดได้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ร้อยละต่อปีมากกว่า 20	หมายถึง	ผลการดำเนินงานดีเยี่ยมในรอบปีที่ผ่านมา มีมากกว่า ร้อยละ 20
ร้อยละต่อปี 16 – 20	หมายถึง	ผลการดำเนินงานดีเยี่ยมในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่างร้อยละ 16 – 20
ร้อยละต่อปี 11 – 15	หมายถึง	ผลการดำเนินงานดีเยี่ยมในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่างร้อยละ 11 – 15

ร้อยละต่อปี 6 – 10	หมายถึง	ผลการดำเนินงานตัวเฉลี่ยในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่างร้อยละ 6 – 10
ร้อยละต่อปี 1 – 5	หมายถึง	ผลการดำเนินงานตัวเฉลี่ยในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่างร้อยละ 1 – 5
ร้อยละต่อปี 0	หมายถึง	ผลการดำเนินงานตัวเฉลี่ยในรอบปีที่ผ่านมาไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลง
ร้อยละต่อปี (-)	หมายถึง	ผลการดำเนินงานตัวเฉลี่ยในรอบปีที่ผ่านมาลดลง

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2552: ออนไลน์)

SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นไทยว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับความหมายของวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

- 1) กิจการการผลิต (Product Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)
- 2) กิจการการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail)
- 3) กิจการบริการ (Service Sector)

ลักษณะขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดจากมูลค่าชั้นสูงของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน สำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

ประเภท	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
1) การผลิต	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 200 ล้านบาท
2) การบริการ	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 200 ล้านบาท
3) การค้า		
- การค้าส่ง	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 100 ล้านบาท
- การค้าปลีก	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	ไม่เกิน 60 ล้านบาท

ส่วนลักษณะขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดจากจำนวนการจ้างงาน สำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

ประเภท	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
1) การผลิต	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 200 คน
2) การบริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 200 คน
3) การค้า		
- การค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 คน
- การค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 คน

ในการศึกษาในครั้งนี้จะใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามแนวคิดข้างต้น ทั้งนี้หากจำนวนการจ้างงานของกิจการเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง หรือจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในครั้งนี้มีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จิรัฐติกาล วุฒิพันธุ์ (2549) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและผลการดำเนินงานของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย โดยวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ความไว้วางใจในตัวบุคคล ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ การยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินธุรกิจ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยการทำงานเป็นทีม และความยืดหยุ่นในการทำงานเพื่อสร้างนวัตกรรม สำหรับความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง การมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของสารสนเทศ การทันเวลา การแสดงเป็นจำนวนได้ การตรวจสอบความถูกต้องได้ ความสามารถเข้าใจได้ และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของนักบัญชีธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 186 คน งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภท คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา เป็นการทดสอบข้อมูลให้อยู่ในรูป ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์และผลกระทบบวกกับความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและผลการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรควรให้

ความสำคัญแก่วัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาการเรียนรู้เทคโนโลยีและนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้รวดเร็ว ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

พิชญ คุณชื่น (2548) ศึกษาเรื่องผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีต่อการปรับปรุงองค์กรและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาบริหารจัดการภายในองค์กร ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดองค์กร ด้านพัฒนาบุคลากร และด้านเครือข่ายของระบบสารสนเทศ และเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้ประกอบการธุรกิจในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 221 ราย งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภท คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา เป็นการทดสอบข้อมูลให้อยู่ในรูป ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับการปรับปรุงองค์กร ด้านการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากร และมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน โดยให้ข้อสรุปว่าผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ธุรกิจได้เปรียบในการแข่งขันและอยู่รอดอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

Ismail and King (2005) ศึกษาผลการดำเนินงานและแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศมาเลเซีย การศึกษาครั้งนี้วัดแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยกำหนดให้วัดจากความสอดคล้องกันของความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชี โดยใช้คำถามจาก 19 คุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชีของ Chenhall and Morris (1986) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 310 ราย งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภท คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา เป็นการทดสอบข้อมูลให้อยู่ในรูป ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากการศึกษาพบว่าแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งผลการดำเนินงานจะดีขึ้น ถ้ามีการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีที่ดี ดังนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงควรให้เวลามากขึ้นในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม เพื่อหาว่ามีความต้องการใช้ลักษณะ

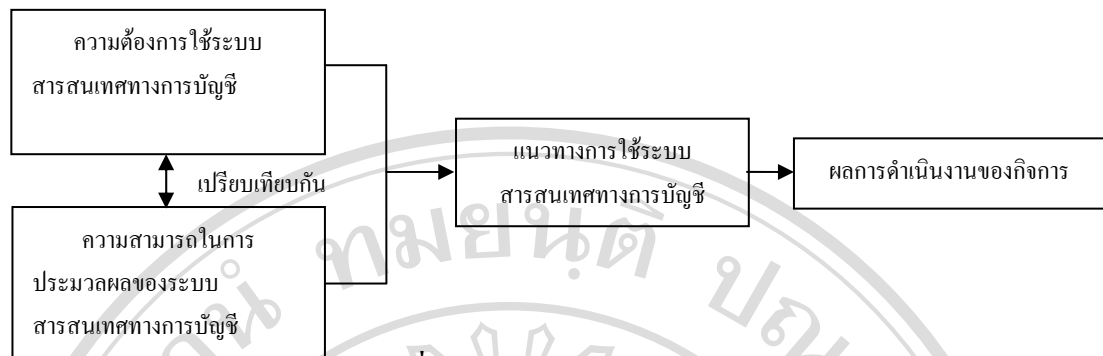
ของสารสนเทศทางการบัญชีอะไรบ้าง เพื่อจะได้จัดการให้ถูกต้อง อันจะส่งผลให้การดำเนินงานดีขึ้น

Cragg et al. (2002) ศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดเล็กในสหราชอาณาจักร การศึกษาในครั้งนี้วัดแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดให้วัดจากความสะดวกคล่องตัวของแผนกลยุทธ์ธุรกิจและแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้คำถามจาก 19 คุณลักษณะของแผนกลยุทธ์ธุรกิจ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของวิสาหกิจขนาดเล็ก 250 ราย งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภท คือ (1) สถิติเชิงพรรณนา เป็นการทดสอบข้อมูลให้อยู่ในรูป ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากการศึกษาพบว่าแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน สรุปได้ว่า แผนกลยุทธ์ธุรกิจเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่แผนกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องชี้ทิศทางแผนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และถูกกำหนดให้มีทิศทางที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ทางธุรกิจขององค์กร ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการและเป้าหมายของธุรกิจ

2.3 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเชื่อมโยงแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีกับผลการดำเนินงาน ซึ่งแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีวัดจากความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชีที่สอดคล้องกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีตามกรอบแนวคิดของ Ismail and King (2005) ดังภาพที่ 2.1 และเลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ตามวิธีการศึกษาของ Ismail and King (2005) และ Cragg et al. (2002) เพื่อพิจารณาผลกระทบของแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ เนื่องจากการศึกษาในอดีตเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าการนำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น หากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีความแตกต่างกันน้อย จะไม่สามารถพบความสัมพันธ์ แต่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากข้อมูลมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โอกาสในการพบความแตกต่างจะมีมากกว่า

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

ที่มา: Ismail and King (2005). Firm Performance and AIS Alignment in Malaysian SMEs.

International Journal of Accounting Information Systems (6). pp. 241-259.

จากภาพที่ 2.1 ผู้ศึกษาเชื่อมโยงแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีกับผลการดำเนินงาน ซึ่งแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีวัดจากความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชีที่สอดคล้องกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี เนื่องจากทฤษฎีกระบวนการประมวลผลสารสนเทศ (Information Processing Theory) กล่าวว่าความสามารถของกระบวนการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชีขององค์กรที่สามารถจัดการให้ตรงกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีขององค์กร และหากมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงานขององค์กร สรุปได้ว่า การจัดการระบบสารสนเทศดังกล่าวนี้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการองค์กร ซึ่งปัญหาหลักของการจัดการระบบสารสนเทศอยู่ที่การทำให้ข้อมูลที่ได้มาเกิดประโยชน์ (Bolon, 1998 อ้างถึงใน Ismail and King, 2006) ดังนั้น หากองค์กรสามารถจัดการกระบวนการประมวลผลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศนั้น จะทำให้สารสนเทศที่ได้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่า ระบบสารสนเทศที่ดีนั้นต้องมีความเหมาะสมกับองค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรมีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเป้าหมายขององค์กรและขึ้นอยู่กับลักษณะการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการที่ได้รับสารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ เช่น ได้รับสารสนเทศมากเกินไป สารสนเทศไม่อยู่ในรูปแบบที่ต้องการ และสารสนเทศไม่ได้รับในเวลาที่ต้องการ เป็นต้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และในที่สุดจะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเสียหายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของ Cragg et al. (2002) เรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดเล็กลงในสหราชอาณาจักร พบว่ากลุ่มของแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่างกันมีผลการดำเนินงานขององค์กรแตกต่างกันด้วย จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการระบบสารสนเทศขององค์กรมีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจาก

การประมวลผลสารสนเทศเป็นองค์ประกอบหลักของโครงสร้างองค์กร ดังนั้น ในการศึกษาในครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H_1 : กลุ่มของแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ต่างกันมีผลการดำเนินงานขององค์กรแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved